

Medzinárodný olympijský výbor

Medzinárodný olympijský výbor (MOV) je podľa Olympijskej charty najvyšším orgánom olympijského hnutia. Vznikol v roku 1894 preto, aby obnovil starovekú tradíciu olympijských hier a spoluorganizoval ich. Má najvyššiu a výlučnú právomoc vo všetkých otázkach, ktoré sa týkajú olympijských a zimných olympijských hier ako celku – pri výbere hostiteľského mesta počnúc stanovením kritérií kandidátskeho procesu na OH a ZOH, cez vyhodnocovanie prípravenosti uchádzačov o usporiadanie či OH či ZOH, výberom dejiska ich konania, podpísom kontraktu s hostiteľským mestom, monitorovaním a ovplyvňovaním ich prípravy; ďalej pri stanovení športového programu OH a ZOH i jednotlivých disciplín, pri rokovaní o predaji televíznych práv, pri stanovení kritérií pre antidopingové kontroly a vo všetkých ďalších otázkach, ktoré súvisia s OH a ZOH; okrem toho jedine MOV môže meniť Olympijskú chartu, ktorá je základným a najvyšším dokumentom celého olympijského hnutia.

Úlohou MOV je rozvíjať olympizmus, ktorý je definovaný ako životná filozofia, vyvážené spájajúca telesnú zdatnosť, vôľu a ducha v jeden celok. Splyvaním športu s kultúrou a výchovou sa olympizmus usiluje o vytvorenie spôsobu života, založeného na radosť z vynaloženého úsilia, na výchovnej hodnote dobrého príkladu a na rešpektovaní univerzálnych základných etických princípov. Zmyslom olympizmu je kdekoľvek zapojiť šport do procesu harmonického rozvoja človeka, s cieľom vytvoriť mierovú spoločnosť, zachovávajúcu ľudskú dôstojnosť.

Sídlo Medzinárodného olympijského výboru v Lausanne.

Medzinárodný olympijský výbor je medzinárodnou nevládnou a neziskovou organizáciou neobmedzeného trvania s postavením právnickej osoby a sídli vo švajčiarskom Lausanne. MOV riadi olympijské hnutie, ktorého súčasťou sú organizácie, športovci a ďalšie osoby, ktoré súhlasia s Olympijskou chartou a riadia sa ňou. Štruktúru olympijského hnutia tvoria okrem MOV medzinárodné športové federácie, národné olympijské výbory (prostredníctvom oboch aj národné zväzy a nepriamo teda aj športovci, kluby, rozhodcovia, tréneri a technickí pracovníci v športe, ktorých tieto zväzy združujú) a organizačné výbory Hier olympiády a zimných olympijských hier. Partnermi olympijského hnutia a MOV sú Svetová antidopingová agentúra (WADA), Športový arbitrážny dvor (CAS), Medzinárodný paralympijský výbor (IPC), Medzinárodná olympijská akadémia (MOA), Svetová asociácia olympionikov (WOA) a ďalšie uznané organizácie, ako aj masmédiá, marketingoví partneri a podporovatelia.

Základné princípy olympijského hnutia a jeho poslanie, postavenie MOV, štruktúru MOV i celého olympijského hnutia, princípy organizácie olympijských hier, ich programu, aj účasti na nich, a takisto protokolárne aj arbitrážne záležitosti v súvislosti s usporiadaním olympijských hier podrobne definuje Olympijská charta, ktorá je najvyšším dokumentom – takpovediac ústavou olympijského hnutia.

PRI VZNIKU MOV STÁLO VZKRIESENIE ANTICKEJ TRADÍCIE

Medzinárodný olympijský výbor vznikol ustanovením 23. júna 1894 v Paríži, v posledný deň medzinárodného kongresu o otázkach amaterizmu, ktorý zvolal významný francúzsky športový funkcionár, humanista, pedagóg a vizionár Pierre de Coubertin. Uvedený dátum sa dnes každoročne slávi ako Olympijský deň.

Na historickej fotografii členovia prvého Medzinárodného olympijského výboru v roku 1894. Pierre de Coubertin je medzi sediacimi prvý zľava.

Barónovi Coubertinovi sa podarilo na uvedenom kongrese docieľiť zmenu jeho programu tak, že hlavným mottom sa stalo obnovenie antických olympijských hier. Tie sa konávali v pravidelných štvorročných intervaloch v starovekom Grécku v Olympii už od roku 776 pred n. l. V antike sa olympijskými hrami rozumeli oslavy štvorročného obdobia, nazývaného olympiáda, preto dostávali názov Hry olympiády s uvedením poradového čísla. Podľa dochovaných záznamov sa až do zákazu hier v roku 393 n. l. dovedna uskutočnilo 293 antických olympijských hier.

„Brána borcov“, vedúca na najstarší športový štadión sveta v antickej Olympii. Takto to vyzerá v Olympii dnes. V modernej ére sa na štadióne konali súťaže Hier XXVIII. olympiády v roku 2004.

Na antických hrách sa uctieval ideál kalokagatie – symbiózy krásneho tela s ušľachtilým duchom, preto súčasťou športových súťaží boli aj umelecké zápomenia. K tomuto odkazu sa vrátilo na dlhší čas aj novoveké olympijské hnutie. Ďalším antickým olympijským symbolom bol posvätný mier – ekecheiria, ktorý sa vzťahoval nielen na celé obdobie trvania Hier olympiády, ale aj na nedotknuteľnosť športovcov – atlétov, ktorí putovali z rôznych končín na súťaže v Olympii. Aj k tomuto odkazu sa vrátilo moderné olympijské hnutie a od roku 1994 každým letným aj zimným olympijským hram predchádza vyhlásenie celosvetového Olympijského prímeria pod egidou Organizácie spojených národov.

I. olympijský kongres v Paríži v roku 1894 odsúhlasil obnovenie antických olympijských hier (novoveké Hry I. olympiády sa uskutočnili v Aténach v roku 1896), aj ustanovenie Medzinárodného olympijského výboru. Prvým predsedom MOV sa na návrh Coubertina vzhľadom na prípravu olympijských hier v Aténach stal Grék Demetrios Vikélas.

Samotný Pierre de Coubertin, ktorý bol autorom základných dokumentov a princípov MOV – Olympijskej charty, olympijského ceremoniálu, i olympijských symbolov - pôsobil prvé dva roky ako generálny sekretár MOV. Predsedom MOV sa stal v roku 1896 a vo funkcii zotrval až do roku 1925, keď sa na 24. zasadnutí MOV v Prahe vzdal tohto postu. Po ňom boli predsedami MOV postupne Belgičan Henri de Baillet-Latour (1925 – 1942), Švéd Johan Sigfrid Edström (1946 – 1952), Avery Brundage z USA (1952 – 1972), Ír Michael Morris Killanin (1972 – 1980), Španiel Juan Antonio Samaranch (1980 – 2001) a v súčasnosti Belgičan Jacques Rogge, zvolený v roku 2001 na osem rokov.

Na nasledovných fotografiách sú prezidenti MOV v chronologickom poradí: hore sú zľava Demetrios Vikélas, Pierre de Coubertin, Henri de Baillet-Latour, Johan Sigfrid Edström, Avery Brundage, Michael Morris Killanin, Juan Antonio Samaranch a Jacques Rogge.

Počnúc obdobím Samarancha je v slovenčine vhodnejšie ako slovo „predseda“ označovať najvyššiu funkciu MOV slovom „prezident“, ktorý zodpovedá francúzskemu aj anglickému názvu tejto funkcie. Juan Antonio Samaranch sa totiž presídlil za svojho dovtedajšieho bydliska priamo do centrály MOV Lausanne a začal vykonávať svoju funkciu ako dennodenné zamestnanie, aj keď bez platu. V rovnakej praxi pokračuje aj Jacques Rogge.

MOV – NAJVPLYVNEJŠIA ŠPORTOVÁ I NŠTITÚCIA SVETA

Medzinárodný olympijský výbor bol od svojho začiatku budovaný ako samovýberový orgán (self-recruiting body), čo platí dodnes. Člen Medzinárodného olympijského výboru zastupuje MOV vo svojej krajine, nie svoju krajinu v MOV. Táto skutočnosť bola veľakrát verejne kritizovaná a MOV bol desaťročia označovaný ako nedemokratický a aristokratický orgán. MOV si však postupne vybudoval veľmi silné medzinárodné postavenie i autoritu, a predovšetkým v poslednom štvrtstoročí sa stal najplyvnejšou športovou inštitúciou na svete.

Záujem kandidátskych miest o usporiadanie letných aj zimných olympijských hier v tomto období mimoriadne narástol a nie je zriedkavosťou, že o právo hostiť Hry olympiády (OH), či zimné olympijské hry ZOH sa uchádza naraz až deväť miest. Tento fakt však mal svoj podiel aj na raste korumpovania členov MOV, výlučne rozhodujúcich o výbere dejiska OH aj ZOH. Negatívny trend vyústil do veľkej korupčnej aféry, ktorá prepukla koncom roka 1998. Jej dôsledkom bolo ustanovenie reformnej komisie MOV, ktorá pripravila program „MOV 2000“ a v jeho rámci viacero prvkov demokratizácie a ozdravenia Medzinárodného olympijského výboru. Novoustanovená etická komisia MOV sa zaoberá prípadmi porušovania etických princípov u členov MOV, či už v súvislosti s ich pôsobením v športe, alebo mimo športu. Na základe jej návrhov zasadnutie MOV viacerých členov MOV v posledných rokoch suspendovalo.

Za éry Juana Antonia Samarancha (vľavo), ktorý viedol MOV v rokoch 1981 – 2001, dosiahlo svetové olympijské hnutie prosperitu. Vďaka príjmom z predáva vysielacích práv na OH a ZOH i vďaka vlastnému marketingovému programu TOP dokázal MOV vygenerovať množstvo financií pre celé olympijské hnutie. Nový prezident MOV Jacques Rogge (vpravo), ktorý je vo funkcii od roku 2001, nadväzuje na Samaranchovo pôsobenie.

Éra po nástupe Juana Antonia Samarancha do funkcie prezidenta MOV v roku 1980 sa napriek sérii bojkotov olympijských hier v Montreale 1976, Moskve 1980 a v Los Angeles 1984 stala aj érou finančnej prosperity MOV a celého olympijského hnutia. Z vlastných marketingových príjmov z predaja vysielacích práv na OH a ZOH a z predaja olympijskej symboliky dokáže MOV vygenerovať obrovské príjmy, z ktorých si však ponecháva len osem percent na pokrytie svojich operačných a administratívnych nákladov.

Z obrovských príjmov z predaja vysielacích práv na letné i zimné olympijské hry a z vlastného celosvetového olympijského marketingu s označením TOP Medzinárodný olympijský výbor výrazne podporuje organizátorov OH i ZOH, národné olympijské výbory na celej zemeguli, aj medzinárodné federácie olympijských športov, ale zároveň financuje aj činnosť Olympijského múzea a Olympijského študijného centra v Lausanne, a prostredníctvom Olympijskej solidarity podporuje rozmanité programy na rozvoj olympizmu (v ich rámci aj športovcov a ich trénerov) na všetkých kontinentoch.

MOV okrem toho finančne významne podporuje aj činnosť Medzinárodnej olympijskej akadémie (MOA), Svetovej antidopingovej agentúry (WADA) a inicioval aj vznik medzinárodného Arbitrážneho športového súdu (CAS). MOV na základe spolupráce s Medzinárodným paralympijským výborom (IPC) už dávnejšie zaviazal organizátorov letných aj zimných olympijských hier povinnosťou následne zorganizovať letné či zimné paralympijské hry pre telesne postihnutých športovcov a podporuje aj programy IPC.

V roku 1986 MOV na svojom zasadnutí v Lausanne schválil zmenu cyklu konania zimných olympijských hier. Dovtedy sa OH aj ZOH konali v tom istom priestupnom roku. Počnúc ZOH 1994 v Lillehammeri však ZOH vstúpil do novej etapy a vždy sa konávajú v párnom roku uprostred olympijského cyklu. Rozdelenie cyklu OH a ZOH umožnilo MOV vygenerovať väčšie množstvo finančných prostriedkov v prospech olympijského hnutia a národným olympijským výborom úspornejším spôsobom a lepšie zabezpečovať účasť svojich výprav na OH a ZOH.

Autor: LUBOMÍR SOUČEK

OLYMPIJSKÁ „GALAXIA“

